

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN -

189

ABD-İran Gerilimi ve Bölgesel Yansımaları

Suriye Ordusu Haseke'den Çekiliyor

Batı Balkanlar'da Genişleme Perspektifi: AB-Sırbistan Hattında "Kosova" Çıkmazı

AB Liderlerinin Yeni Rekabet Stratejisi: Stratejik Özerklik mi, Transatlantik Bağlılık mi?

İran'da Hamaney'den Af Kararı

Trump'un Venezuela'da Kullandığı 'Discombobulator' Adlı Silah

Endonezya'nın Gazze'ye Asker Gönderme Girişimi

İran Görüşmeleri Sürerken ABD'den Yeni Deniz Gücü Hamlesi

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ABD-İran Gerilimi ve Bölgesel Yansımaları

Son günlerde ABD ile İran arasında artan diplomatik temaslar, Orta Doğu'da gerilimin yeniden tırmandığı bir döneme denk gelmektedir. İranlı üst düzey bir güvenlik yetkilisinin Umman'a giderek dolaylı görüşmeler yürütmesi ve eş zamanlı olarak İsrail Başbakanı Netanyahu'nun Washington'da ABD yönetimiyle temaslarda bulunması, sürecin yalnızca iki ülke arasında değil, çok aktörlü bir güvenlik denkleminde ilerlediğini göstermektedir. Haberlerde öne çıkan temel unsur, müzakerelerin kapsamının nükleer programın ötesine taşınmasıdır. ABD ve özellikle İsrail, İran'ın balistik füze kapasitesi ve bölgedeki vekil güçlere verdiği destek konularının da anlaşmaya dâhil edilmesini istemektedir. İran açısından bakıldığında ise bu talepler, rejimin caydırıcılık unsurlarını doğrudan hedef aldığı için müzakere alanını daraltmaktadır. Bu durum, diplomasi kanallarının açık olmasına rağmen somut ilerlemenin neden sınırlı kaldığını açıklamakta-

dır. Öte yandan ABD'nin Hürmüz Boğazı'ndan geçen ticari gemiler için yaptığı seyrüsefer uyarıları, gerilimin yalnızca diplomatik değil aynı zamanda askeri ve ekonomik boyutlara sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu gelişme, enerji güvenliği ve küresel petrol piyasaları açısından Orta Doğu'daki istikrarsızlığın uluslararası sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Bu haberler birlikte değerlendirildiğinde, tarafların kısa vadede kapsamlı bir anlaşmadan ziyade gerilimi kontrol altında tutmayı amaçladığı görülmektedir. Diplomasi, bir çözüm aracı olmaktan çok, olası bir askeri çatışmayı erteleyen bir mekanizma gibi işlemektedir. İsrail'in sürece aktif şekilde müdahil olması, ABD-İran ilişkilerinin ikili bir müzakere olmaktan çıkıp bölgesel güvenlik rekabetinin parçası hâline geldiğini göstermektedir. Bu nedenle mevcut tablo, Orta Doğu'da ne tam bir normalleşmeye ne de doğrudan bir savaşa işaret etmektedir; aksine belirsizlik ve kırılganlık üzerinden şekillenen bir denge durumunu yansıtmaktadır.

Batı Balkanlar'da Genişleme Perspektifi: AB-Sırbistan Hattında "Kosova" Çıkmazı

Batı Balkanlar jeopolitiği, 2026 yılı itibarıyla bizlerin uluslararası ilişkiler kürsülerinde sıkça tartıştığı "çözülemez krizler" literatürünün adeta canlı bir laboratuvarı haline gelmiş durumda. Brüksel'in Ukrayna ve Moldova'ya sağladığı hızlı adaylık ivmesi, Balkanlar'da uzun süredir bekleyen aktörler arasında bir tür dışlanmışlık hissi yaratsa da, Belgrad ve Priştine arasındaki kronikleşen uyuşmazlıklar bu sürecin önündeki en büyük yapısal engeli teşkil ediyor. Özellikle Kosova'nın kuzeyindeki belediyeler birliği meselesi ve bitmek bilmeyen plaka krizleri, yerel bir idari sorundan çok, bölgesel bir istikrarsızlık tetikleyicisi olarak karşımıza çıkıyor. Bizler için bu tablo, klasik bir "güvenlik ikilemi" örneği sunuyor; tarafların güvenliklerini artırmak için attıkları her adım, karşı tarafın tehdit algısını daha da körüklüyor. Siyaset bilimi perspektifiyle baktığımızda, Sırbistan'ın "çok boyutlu dış politika" yürütme çabasının 2026'da ciddi bir duvara tosladığını görebiliyoruz. Bir yanda AB üyeliği hedefi, diğer yanda Rusya ile koparılamayan enerji ve savunma bağları... Bu durum, Belgrad'ın Brüksel ile yürüttüğü üyelik müzakerelerini teknik bir çıkmaza sürüklüyor. Kosova ise egemenlik haklarından taviz vermeyen tutumuyla, AB'nin normalleşme baskılarına karşı direnç gösteriyor. Bu noktada Türkiye'nin KFOR bünyesindeki liderliği ve bölge başkentleriyle kurduğu samimi diplomasi, adeta bir dengeleyici unsur görevi görüyor. Türkiye'nin varlığı, etnik gerilimlerin sıcak bir çatışmaya evrilmesini engelleyen en rasyonel denge unsurlarından biri olarak literatürdeki yerini

sağlamlaştırıyor. Akademik analizlerin ortaklaştığı nokta şu: Eğer AB, Batı Balkanlar'ı kendi bünyesine entegre edecek somut bir takvim sunamazsa, bölgedeki güç boşluğu Rusya ve Çin gibi revizyonist aktörler tarafından hızla doldurulacaktır. 2026 yılı, Balkanlar için ya Avrupa rüyasının yeniden canlandığı ya da etnik milliyetçiliğin domino etkisi yaratarak bölgeyi tekrar 90'lı yılların karanlığına sürüklediği bir kırılma yılı olacak. Bizlerin bu süreçte takip etmesigereken asıl soru; ekonomik teşviklerin, kökleşmiş tarihsel husumetleri yenip yenemeyeceğidir. 2026 ortasında planlanan Balkan Zirvesi, bu sorunun cevabını verecek olan en önemli durak niteliğindedir. Sonuç olarak, Balkanlar'ın geleceği sadece sınırların değil, aynı zamanda siyasal iradenin ve diplomatik vizyonun da sınavıdır. Bölgedeki bu tıkanıklık, Avrupa'nın kendi içindeki normatif güç dönüşümünü de derinden etkileyecektir. Özellikle genç nüfusun bölgeden göç etme eğilimi, siyasi istikrarsızlığın yarattığı umutsuzluğun en somut göstergesi olarak analizlerimizde yer almalıdır.

İran'da Hamaney'den Af Kararı

İran'da İslam Devrimi'nin yıldönümü yaklaşırken, dini lider Ayetullah Ali Hamaney'in 2 bin 108 mahkum için onayladığı af ve ceza indirimi kararı, aslında bölgedeki siyasi atmosferin ne kadar gergin ve seçici olduğunu bir kez daha kanıtıyor. Geleneksel bir af gibi sunulsa da bu kararın, hayat pahalılığına karşı başlayıp kısa sürede rejim karşıtı bir direnişe dönüşen son protestolara katılanları kapsam dışı bırakması, yönetimin toplumsal taleplere karşı takındığı sert ve tavizsiz tutumu açıkça yansıtıyor. 1979'dan bu yana yaşanan en kanlı iç karışıklık olarak kayıtlara geçen bu süreçte, resmi makamların "terör" nitelmesiyle sunduğu 3 bin kişilik can kaybı verisine karşın, bağımsız kaynakların ve aktivistlerin 30 bini aşan ölüm iddiaları, ülkede yaşanan insani dramın ve bilgi karartmasının ne kadar derin olduğunu düşündürüyor. Bu noktada yönetimin tavrı, sadece sokaktaki göstericiyi değil, aydınları ve hak savunucularını da hedef alarak tam bir susturma operasyonuna dönüşmüş durumda. Nobel Barış Ödüllü Nergis Muhammedi'ye verilen ek hapis cezaları ve reformist isimlerin birer birer tutuklanması, Tahran'ın dış dünyayla yürüteceği nükleer müzakereler öncesinde içeride hiçbir çatlak ses istemediğini gösteriyor. Ancak halkın ekonomik çaresizliği ve özgürlük arayışı bu denli yüksekken, seçici aflarla sağlanan bu geçici sessizlik bana göre kalıcı bir huzurdan ziyade, biriktirilen bir öfkeyi temsil ediyor. ABD tarafındaki sert söylemler ve Donald Trump'ın askeri müdahale tehditleri ise İran'ın hem içerideki toplumsal muhalefetle hem de dışarıdaki kuşatılmışlıkla nasıl bir çıkmaza

girdiğini belgeliyor. Sonuç olarak, bu af kararı adaleti tesis etmekten ziyade, rejimin kendi bekasını korumak adına attığı stratejik bir adım gibi duruyor ve İran halkının asıl beklediği köklü değişimlerden hala çok uzak olduğunu hissettiriyor.

Endonezya'nın Gazze'ye Asker Gönderme Girişimi

Endonezya'nın Gazze'ye 5.000–8.000 asker göndermeyi değerlendirmesi, sıradan bir barış gücü katkısından ziyade, ülkenin dış politika kimliğinde potansiyel bir kırılmaya işaret etmektedir. Bugüne kadar Filistin meselesinde ağırlıklı olarak diplomatik ve insani destek sunan Jakarta yönetimi, ilk kez bu ölçekte bir askeri angajmanı gündeme alarak daha görünür ve riskli bir rol üstlenmeye hazırlanmaktadır. Bu durum, Cumhurbaşkanı Prabowo Subianto'nun Endonezya'yı küresel güvenlik mimarisinde daha etkin bir aktör konumuna taşıma hedefiyle uyumludur. Planın Donald Trump'ın önerdiği Uluslararası İstikrar Gücü (ISF) çerçevesinde şekillenmesi, girişimin aynı zamanda ABD merkezli bir diplomatik mimariye eklemlendiğini göstermektedir. Endonezya'nın bu yapıya katılımı, hem Washington ile stratejik ilişkileri güçlendirme hem de İslam dünyasında

liderlik iddiasını pekiştirme amacı taşıyor olabilir. Ancak asker sayısının ve görev tanımının henüz netleşmemiş olması, sürecin hâlen siyasi müzakere aşamasında olduğunu ortaya koymaktadır. Operasyonel boyutta ise ciddi belirsizlikler bulunmaktadır. Gücün hukuki dayanağı, angajman kuralları ve Hamas'ın silahsızlandırılması gibi hassas konular açıklığa kavuşmuş değildir. Ayrıca İsrail iç siyasetinde aşırı sağ unsurların yabancı asker konuşlandırılmasına karşı çıkması, sahadaki siyasi direncin güçlü olabileceğini göstermektedir. Ateşkesin kırılma yapısı da güvenlik riskini artırmaktadır. Sonuç olarak, Endonezya'nın Gazze'ye asker gönderme planı, küresel profilini yükseltme açısından stratejik bir fırsat sunarken, aynı zamanda ülkeyi karmaşık bir çatışma denklemine dahil etme riski barındırmaktadır. Bu girişimin başarıya ulaşması, askeri kapasiteden çok, diplomatik denge yönetimine ve uluslararası meşruiyet çerçevesinin netliğine bağlı olacaktır.

Suriye Ordusu Haseke'den Çekiliyor

Suriye resmi haber ajansı SANA tarafından Savunma Bakanlığı Medya ve İletişim Dairesi'ne dayandırılarak aktarılan haberde,

Suriye hükümeti ile YPG arasında sağlanan mutabakatın uygulanması kapsamında sahada önemli hareketliliklerin yaşandığı belirtildi. Bu çerçevede, Suriye ordu güçlerinin Haseke kenti ve çevresindeki askeri noktalarından planlı bir şekilde çekilmeye başladığı kaydedildi. Çekilme işleminin ardından boşalan stratejik bölgelere, doğrudan İçişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren iç güvenlik birimlerinin intikal ederek buralarda asayiş ve genel güvenlik görevlerini devralacağı öğrenildi. Suriye hükümeti, varılan bu anlaşma kapsamında daha önce de bölgede belirli adımlar atmıştı. Özellikle Haseke ili genelinde ve Kamışlı ilçesinde bulunan güvenlik yerleşkelerine askeri güçlerini konuşlandıran hükümet, eş zamanlı olarak şehir merkezlerinde yer alan ve kritik öneme sahip bazı devlet binalarını da örgütten devralmıştı. Bu süreç, bölgedeki idari ve askeri otoritenin yeniden yapılandırılmasını hedefleyen geniş kapsamlı bir planın parçası olarak ilerliyor. Söz konusu binaların devriyle birlikte, kamu hizmetlerinin merkezi yönetim aracılığıyla yürütülmesine yönelik hazırlıkların sürdürüldüğü bildiriliyor. 2 Şubat tarihi itibarıyla resmen yürürlüğe giren anlaşmanın detayları, bölgedeki pek çok stratejik varlığın yönetimini doğrudan etkiliyor. Mutabakat metnine göre; örgütün işgali veya denetimi altındaki tüm idari yapılar, askeri karargahlar ve savunma mevkilerinin yanı sıra, ülkenin dış dünyayla bağlantısını sağlayan tüm sınır kapılarının da kademeli olarak Suriye merkezi hükümetine devredilmesi öngörülüyor. Bununla birlikte, Suriye'nin enerji kaynakları açısından hayati bir yer tutan bölgedeki petrol sahalarının

yönetim, işletme ve güvenlik haklarının da tamamen Suriye hükümetinin kontrolüne geçmesi anlaşmanın en temel maddeleri arasında yer alıyor. Söz konusu çekilme ve devir teslim süreçlerinin, taraflar arasında belirlenen takvim ve kurallar çerçevesinde koordineli bir şekilde devam ettiği ifade ediliyor. Bölgedeki ağır askeri birimlerin yerini polis ve iç güvenlik güçlerine bırakmasıyla birlikte, idari yapıların ve ekonomik tesislerin tam kapasiteyle devri konusundaki teknik çalışmaların da hız kazanması bekleniyor.

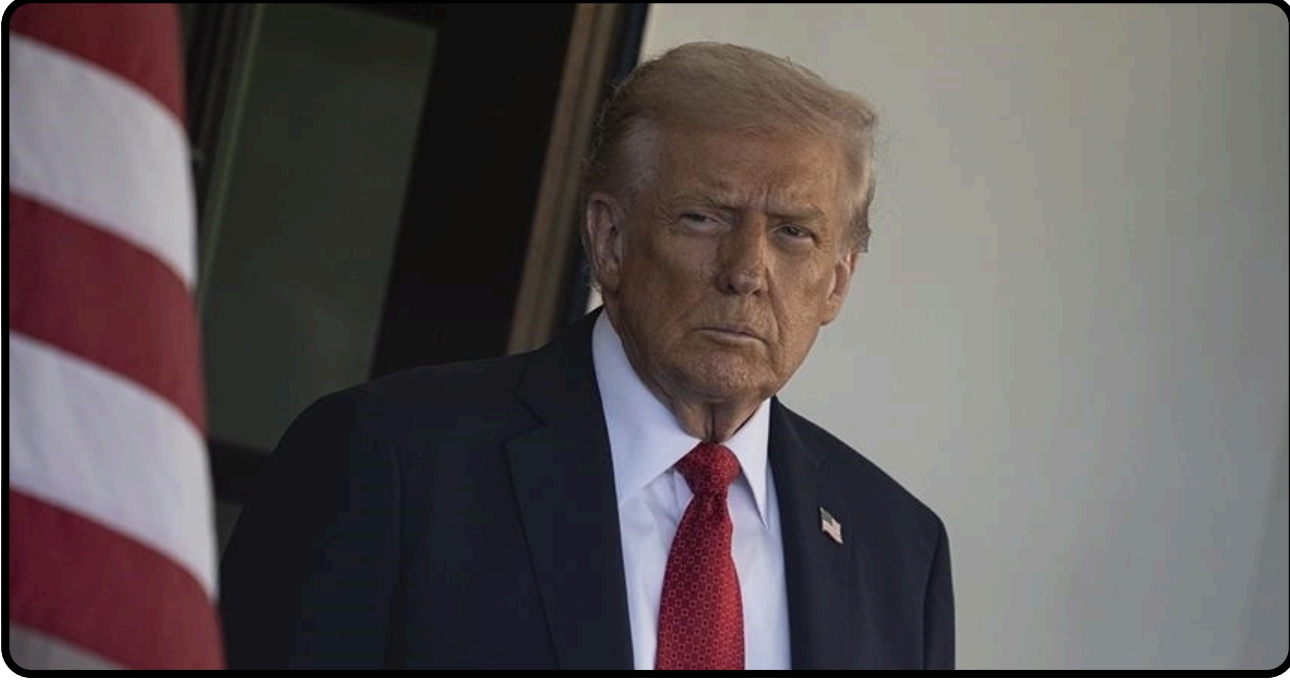
AB Liderlerinin Yeni Rekabet Stratejisi: Stratejik Özerklik mi, Transatlantik Bağlılık mi?

AB liderleri, ABD ile Çin arasındaki küresel rekabetin giderek sertleştiği bir dönemde, Avrupa'nın bu güç mücadelesinde nasıl bir konum alması gerektiğini tartışmak üzere bir araya geldi. Belçika'daki zirvede AB'nin stratejik özerklik arayışı ve transatlantik ilişkilerin geleceği gündeme geldi. Tartışmaların odağında yalnızca "kimin yanında olunacağı" sorusu değil; hangi alanlarda iş birliği, hangi alanlarda rekabet yürütüleceği meselesi yer almıştır. Bu bağlamda "stratejik özerklik"

söylemi yeniden güçlü biçimde gündeme gelmiştir. Stratejik özerklik, AB'nin savunma, teknoloji, enerji ve tedarik zincirleri gibi kritik alanlarda dış aktörlere bağımlılığını azaltarak kendi karar alma kapasitesini güçlendirmesi anlamına gelmekte özellikle çip teknolojisi, yapay zekâ, yeşil dönüşüm ve nadir toprak elementleri gibi stratejik sektörler, Avrupa'nın kırılganlıklarını görünür kılmaktadır. COVID-19 sonrası tedarik zinciri krizleri ve Rusya-Ukrayna savaşı, ekonomik ve enerji bağımlılığının jeopolitik sonuçlarını açık şekilde ortaya koymuştur. Ancak AB içinde bu konuda tam bir fikir birliği bulunmamakta ve bu durum AB'yi bir ikilemde bırakmaktadır, stratejik özerklik mi, transatlantik bağlantı mı? Baltık ülkeleri ve Polonya gibi Rusya tehdidini doğrudan hisseden devletler, ABD ile askeri ve stratejik bağların güçlendirilmesini öncelik olarak görmektedir. Onlara göre transatlantik ittifak, Avrupa güvenliğinin temel garantisidir. Buna karşılık Fransa başta olmak üzere bazı ülkeler, Avrupa'nın küresel sistemde bağımsız bir aktör olarak hareket edebilmesi için ABD'den daha fazla özerkleşmesi gerektiğini savunmaktadır. Avrupa hem normatif bir güç olarak kendi teknoloji standartlarını ve düzenleyici kapasitesini küresel ölçekte yaymak istiyor, hem de güvenlik alanında NATO ve ABD'ye bağımlı kalmaya devam ediyor. Özellikle teknoloji regülasyonları, veri güvenliği ve dijital pazar kuralları alanında AB'nin "kural koyucu güç" olma iddiası, stratejik özerklik arayışının en somut boyutunu oluşturmaktadır. ABD-Çin rekabeti ise AB için tehlike arz etmektedir çünkü Avrupa, Çin ile ekonomik ilişkilerini

tamamen koparmak istemiyor; fakat risk azaltma yaklaşımıyla kritik sektörlerde bağımlılığı sınırlamayı hedefliyor. Bu durum, AB'nin Çin'e karşı ABD kadar sert bir bloklasmaya gitmek istemediğini gösteriyor. Sonuç olarak, stratejik özerklik söylemi güçlenmiş olsa da AB'nin iç siyasi bölünmüşlüğü ve güvenlik alanındaki yapısal bağımlılıkları, bu hedefin ne ölçüde gerçekleşebileceğini belirsiz kılmaktadır. Bu süreç, Avrupa dış politikasında kimlik ve güç arayışının yeni bir aşamasına işaret etmektedir.

Trump'un Venezuela'da Kullandığı 'Discombobulator' Adlı Silah

Donald Trump'ın Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro'yu hedef alan "Mutlak Kararlılık Operasyonu"nda(Operation Absolute Resolve) kullanıldığını iddia ettiği "Discombobulator" (Karıştırıcı) adlı gizli silah, askeri teknolojide yeni bir tartışma başlattı. 3 Ocak 2026 tarihinde Caracas'ta gerçekleştirilen ve Maduro'nun yakalanarak ABD'ye götürülmesiyle sonuçlanan baskının ardından konuşan Trump, New York Post ve NewsNation'a verdiği mülakatlarda bu teknolojinin düşman savunmasını nasıl "felç

ettiğini" anlattı. Trump, silahın rakip ekipmanları anında işlevsiz hale getirdiğini belirterek, "Düğümelere bastılar ama hiçbir şey çalışmadı; Rus ve Çin yapımı roketlerini ateşleyemediler," ifadelerini kullandı. ABD ordusuna ait 150'den fazla uçağın destek verdiği operasyonda, bu gizemli teknolojinin radar sistemlerini ve iletişim ağlarını siber operasyonlarla eş zamanlı olarak devre dışı bıraktığı, böylece özel kuvvetlerin hiçbir dirençle karşılaşmadan başkente sızmasına imkan tanıdığı bildirildi. Silahın teknolojik etkilerinin yanı sıra, saha raporlarında yer alan biyolojik ve psikolojik etkileri de dünya kamuoyunda sarsıcı bir yankı uyandırdı. Beyaz Saray Sözcüsü KarolineLeavitt tarafından paylaşılan tanık ifadelerine göre, bölgedeki güvenlik güçleri operasyon anında "kafalarının içeriden patlayacakmış gibi" yoğun bir basınç ve ses dalgasına maruz kaldı. Görgü tanıkları; Venezuelalı askerlerin burun kanaması yaşadığını, kan kustuğunu ve şiddetli denge kaybı nedeniyle ayakta dahi duramadıklarını aktardı. Askeri uzmanlar, "Discombobulator" teriminin tek bir cihazdan ziyade; Uzun Menzilli Aktif Akustik Uyarıcılar (LRAD), yüksek güçlü mikrodalga sistemleri ve ileri düzey siber saldırı araçlarının bir hibrit kombinasyonu olabileceğini değerlendiriyor. Trump'ın "Hakkında konuşmam yasak" dediği bu sistemin, hedefteki unsurları hem sistemsel hem de biyolojik olarak etkisiz hale getirerek modern savaş doktrinlerinde "çatışmasız zafer" dönemini başlattığı ifade ediliyor. Maduro'nun ABD'de uyuşturucu terörizmi suçlamasıyla yargılandığı bu süreçte, söz konusu silahın gerçek mahiyeti hala tam olarak açıklanmış değil.

İran Görüşmeleri Sürerken ABD'den Yeni Deniz Gücü Hamlesi

ABD Başkanı Donald Trump, İran ile yürütülen dolaylı müzakereler sürerken Ortadoğu'ya ikinci bir uçak gemisi gönderme ihtimalini değerlendirdiklerini açıkladı. Açıklama, İranlı bir yetkilinin Umman'daki diplomatik temasları ve İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu'nun Washington ziyaretiyle eş zamanlı olarak gündeme geldi. Trump, İsrail medyasına verdiği röportajlarda, İran'la bir anlaşmaya varılamaması durumunda Amerika Birleşik Devletleri'nin "çok sert bir şey" yapmak zorunda kalacağını söyledi. İsrail'in Kanal 12 televizyonu, onun şu sözlerini aktardı: "Ya bir anlaşmaya varacağız ya da çok zor bir şey yapmak zorunda kalacağız." ABD güçlerinin geçen Haziran ayında İran'ın üç önemli nükleer tesisine (Fordow, Natanz ve İsfahan) düzenlediği hava saldırılarına atıfta bulundu. Reuters'in haberine göre, uydu görüntüleri bölgede son zamanlarda uçak ve diğer askerî teçhizatın yoğunlaştığını gösterdi. Raporda özellikle, Orta Doğu'daki en büyük ABD üssü olan Katar'daki El-Udeid Hava Üssü'ndeki ABD kuvvetlerinin, Ocak ayından bu yana İran'la gerilimlerin artmasıyla

birlikte füzeleri kamyon fırlatma rampalarına yerleştirdiği ve böylece gerektiğinde daha hızlı hareket ettirilebilmelerini sağladığı belirtildi. USS Abraham Lincoln uçak gemisi ve birkaç güdümlü füze destroyeri hâlihazırda Orta Doğu'ya konuşlandırılmış durumda. Müzakerelerdeki temel pürüzün "kapsam" olduğu görülüyor. Tahran yalnızca nükleer programı görüşeceğini ve uranyum zenginleştirme hakkında vazgeçmeyeceğini vurgularken; Washington ve İsrail'deki şahin kanat bunun kapsamlı bir anlaşmayı imkânsız kıldığını savunuyor. Trump ise nükleer dosyanın tartışmasız olduğunu, balistik füzelerin de gündeme gelebileceğini belirtiyor. Bu çerçevede tarafların pozisyonları net biçimde ayrışıyor: ABD, %60 zenginleştirilmiş uranyum stokunun teslimini veya en azından seyreltilmesini, balistik füze programına kısıtlama getirilmesini ve müzakere karşılığında yaptırımların kademeli olarak gevşetilmesini talep ediyor. İran ise stokun seyreltilmesini teknik bir seçenek olarak dillendirse de füze programını pazarlık dışı tutuyor ve tüm yaptırımların derhal kaldırılmasını şart koşuyor. Bu tablo, teknikten çok siyasi kapsamın anlaşmanın kaderini belirleyeceğini gösteriyor. ABD'nin bu hamlesi, askerî baskı unsurlarını artırarak müzakere sürecinde avantaj elde etmeyi amaçlayan bir "baskı yoluyla dengeleme" stratejisi olarak değerlendirilebilir. Ancak Muhammed Eslami'nin yaptırım karşılığında uranyum stokunun seyreltilmesine açık kapı bırakan yaklaşımı ile Netanyahu'nun füze programının da müzakere kapsamına alınması yönündeki ısrarı arasında ciddi bir yanlış hesaplama riski bulunmaktadır. Mevcut askerî tahkimat doğrudan bir savaş ilanı niteliği taşımamakla birlikte, İran'ı nükleer kapasite konusunda somut tavizler ile artan

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ekonomik ve askerî baskı arasında bir tercih yapmaya zorlayan bir stratejik çerçeve sunmaktadır.